

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2015, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2015, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- terenowe organy administracji rządowej niezespalonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
 - b) terenowe organy administracji rządowej zespalonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
 - c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
 - b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
 - c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

5. Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- *territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspect-orates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);*

- b) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);*
- c) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

2) **Local government administration** comprises:

- a) *gminas and cities with powiat status:*
 - *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosts offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

5. Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

6. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (28). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Powiaty	20	20	20	20	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	213	213	213	213	<i>Gminas</i>
miejskie	20	20	20	20	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	21	22	23	23	<i>urban-rural</i>
wiejskie	172	171	170	170	<i>rural</i>
Miasta	41	42	43	43	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	4122	4251	4045	4047	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	3707	3713	3719	3730	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (29). **GMINY W 2015 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2015
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a <i>Area^a</i>							300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM	213	7	13	58	87	36	7	3	2
TOTAL									
Poniżej 2500	5	—	—	3	2	—	—	—	—
<i>Below</i>									
2500— 4999	74	2	2	31	31	7	1	—	—
5000— 7499	70	1	—	14	37	13	5	—	—
7500— 9999	20	—	—	4	9	7	—	—	—
10000— 14999	21	1	—	4	6	5	1	3	1
15000— 19999	10	2	4	—	1	2	—	—	1
20000— 39999	7	1	3	1	—	2	—	—	—
40000— 99999	5	—	4	1	—	—	—	—	—
100000—199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	1	—	—	—	—
<i>and more</i>									

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear.

TABLE 3 (30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2015 R.**
 Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2015
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM TOTAL	24	3	—	1	1	7	7	4	1
Poniżej 50000 <i>Below</i>	3	—	—	—	—	2	1	—	—
50000— 74999	10	3	—	—	1	4	2	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	—	3	1	—
100000— 149999	5	—	—	—	—	1	1	2	1
150000— 199999	1	—	—	—	—	—	—	1	—
200000 i więcej <i>and more</i>	1	—	—	1	—	—	—	—	—

TABLE 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2015 R.**
 Stan w dniu 31 XII
**COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS
IN 2015**
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	3190	100	404	33	TOTAL
w tym kobiety	768	23	68	7	<i>of which women</i>

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

18—29 lat	117	4	4	—	18—29 years
30—39	533	14	53	3	30—39
40—49	891	26	76	9	40—49
50—59	1066	27	176	15	50—59
60 lat i więcej	583	29	95	6	60 and more

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W 2015 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
**COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS
IN 2015 (cont.)**
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	929	87	305	30	<i>Tertiary</i>
Policealne i średnie	1298	12	92	3	<i>Post-secondary and secondary</i>
Zasadnicze zawodowe	838	1	5	–	<i>Basic vocational</i>
Gimnazjalne i podstawowe	125	–	2	–	<i>Lower secondary and primary</i>
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	152	35	160	17	<i>Managers</i>
Specjaliści	492	38	124	15	<i>Professionals</i>
Technicy i inny średni personel ...	326	2	27	–	<i>Technicians and associate professionals</i>
Pracownicy biurowi	195	9	24	–	<i>Clerical support workers</i>
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	328	6	14	–	<i>Service and sales workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1244	1	44	1	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy	146	3	1	–	<i>Craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	134	–	1	–	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
Pracownicy przy pracach prostych	64	1	2	–	<i>Elementary occupations</i>
Sily zbrojne	22	–	–	–	<i>Armed forces occupations</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 79; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 79; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE <i>AVERAGE EMPLOYMENT</i>					
OGÓŁEM	19925	23469	23360	23551	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	7822	7906	7812	7862	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	12053	15515	15491	15633	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	8370	10125	10039	10127	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2818	3722	3638	3656	<i>powiats</i>
województwo	865	1668	1814	1850	<i>voivodship</i>
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł <i>AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a in zł</i>					
OGÓŁEM	2699,70	3583,33	4105,52	4198,12	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3074,10	4152,54	4472,45	4535,73	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	2447,11	3280,54	3911,84	4019,87	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	2551,27	3291,94	3922,59	4041,51	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2069,06	3062,86	3618,85	3702,53	<i>powiats</i>
województwo	2670,87	3695,09	4440,21	4528,79	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 163.
^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 163.